

BİR POLEMİK ARACI OLARAK
BARNABAS İNCİLİ
Tartışmalar-İddialar

Cengiz BATUK

eski
reni
YAYINLARI

Eskiyeni Yayınları: 42

BİR POLEMİK ARACI OLARAK
BARNABAS İNCİLİ
Tartışmalar-İddialar

Cengiz BATUK

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
AYDAN BASIM ve YAYIM LTD. ŞTİ.
Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulvarı
364. Sokak No: 4 Ostim/ANKARA
Tel: 0312.354 46 27-28

1. Baskı: Ocak 2018
2. Baskı: Nisan 2018

ISBN: 978-605-5978-51-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 310 08 60 (pbx) - Fax: (0312) 311 47 89
Web: www.eskiyeni.org • e-mail: fcr@fcr.com.tr

BİR POLEMİK ARACI OLARAK
BARNABAS İNCİLİ
Tartışmalar-İddialar

Cengiz BATUK

Ankara 2018

Cengiz BATUK

Samsun-Vezirköprü'de doğan yazar, 1997'de Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) İlahiyat Fakültesini bitirdi. Aynı yıl OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisansa başladı ve enstitüde Araştırma görevliliğine atandı (1999). 2001 yılında aynı enstitüde doktora eğitimine başladı. 2002'de KTÜ Rize İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Dinler Tarihi Anabilim dalı Araştırma Görevliliği kadrosuna Öğretim Görevlisi olarak atandı. Şubat 2006'da doktorasını tamamladı. Şubat 2008'de Rize Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalına Yrd. Doç. olarak atandı. Kasım 2009'da da OMÜ İlahiyat Fakültesi'ne aynı unvanla atandı. 2012'de Doçent olan yazar, halen aynı fakültede görevine devam etmektedir.

Yayımlanmış eserleri

Tarihin Sonunu Beklemek -Ortadoğu Dinlerinde Eskatoloji Mitosları-, İstanbul: İz Yay., 2003.

Mitoloji ve Tarihsellik, Hıristiyanlığın Asli Günah Mitinin Tarihsel Dönüşümü, İstanbul: İz Yayıncılık, 2006.

Assisili Francis ve Hıristiyan Mistisizmi, İstanbul: İz Yayıncılık, 2012. (ed.), *Pavlus'u Düşünmek, Pavlus'un Teolojik Dünyası*, Ankara: Ankara Okulu Yay., , 2006.

Rudolf Bultmann: Mitoloji ve Hermenötik Sorunu, Ankara: Eskiyeeni Yayınları, 2013 (Emir Kuşcu ile birlikte).

(ed.), *Şemseddin Sami, Esatir, Dünya Mitolojisinden Örnekler*, İstanbul: İnsan Yay., 2004.

*Sevgili eşime,
Rahmetli babama ve muhterem anneme*

وَأَذِيبُ الدُّنْيَا وَمَنْ فِيهَا
 وَأَذِيبُ الدُّنْيَا وَمَنْ فِيهَا
 وَأَذِيبُ الدُّنْيَا وَمَنْ فِيهَا
 وَأَذِيبُ الدُّنْيَا وَمَنْ فِيهَا

1174
 dare be diog uanto per ammore di dio • onde na
 siata pi ga nel warte be dote quello che avere
 de migliore per ammore di dio • Di fermi uall
 de uari trauerte ch'isa ueruna de dio: bati u
 no coto lo poluere be ce nere • ad on que c'one
 b'uante fe de in uari se d'arte che b'isa ueruna ch
 nia per ammore de dio • Nel gio saria mondo
 re niente che dare ch'isa i b'istia per te mon
 do b'auerte quale che supra se cond o il mondo
 • ma ando ch'isa i b'istia be seruado per ual
 migliore quelle sera la cusa be quello be uar
 fa uo d'arte circha la penitente • Ri spose b'ar
 lo l'ameo quanto tempo de uad uerare i peccite
 re • Ri spose i b'islu mentre che lo homo se i n'istia
 di peccato o de sempre peccitisi be s'arne poen
 tenze • onde se come l'ultima humania sempre be
 ch'isa b'is sempre de uerare penitente • Seno
 no mulate pare b'is uento de le scarpe uolse de
 de l'amma uolse b'is a che ogni uolse be
 tempo quelle uolse ta carbonite •

Ch'umato

Vero euangelio di iesu chiamato ch'riso
 nouo profeta mandato da dio a modo
 secondo la de c'opione di barna
 ba apostolo suo

Barnaba apostolo di iesu najateno chiama
 to ch'riso • b'isti quelli che b'ubirano sopra la
 terra pace be consolatione de sidere • b'isti i mi
 li grande be ad mirabile dio questi giorni pas
 sai cia uisitati per iesu profeta i iesu ch'riso
 • ingrande miseri cordia di dotina be mirabile
 li per i ualle ch'isa molti ingannati da satana
 solo per iesu di p'eta b'edi b'ano ogni i si ma
 frida • b'istiamano i iesu f'ic'oli di uo rep'atari
 do la c'irconcisione p'ato di dio i m'et'ari tempo
 be concidendo ogni cibo in mondo fra i quali be
 paulo be ingannato del quale monst'ega di b'
 re io ma p'ando • per la quale ch'isa u' i ch'riso
 quella uerita la quale ho u' u' d'ura be b'istia
 nella c'onuersatione ch'riso co m'uest'ano con is
 su opio be • siate salui be m'ost'iate ingannati

1175

Italyanca el yazması Barnabas İncil'inin bir sayfası (Ragg, Lonsdale & Laura, The Gospel of Barnabas, edited and translated from the Italian MS. in the Imperial Library at Vienna, Oxford: Clarendon Press, 1907) den alınmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	11

BİRİNCİ BÖLÜM

BARNABAS VE TAHRİF - TEBŞİRAT SORUNU	21
1.1. “İncil” ve Tahrif Sorunu	23
1.2. “İncil” ve Tebşirat Sorunu	30
1.3. Barnabas: Bir Kimlik Sorunu	38
1.4. Barnabas’a İfade Edilen Metinler	53
1.4.1. <i>Barnabas’ın İşleri (Acts of Barnabas)</i>	53
1.4.2. <i>Barnabas’ın Mektubu (The Epistle of Barnabas)</i>	54
1.4.3. <i>Barnabas İncili (the Gospel of Barnabas)</i>	56
1.4.3.1. <i>Barnabas İncili’nin Erken Dönem Nüshaları</i>	60
1.4.3.2. <i>Geç Dönem Barnabas İncili Nüshaları</i>	62
1.4.3.2.1. <i>İtalyanca El Yazması</i>	65
1.4.3.2.2. <i>İspanyolca El Yazması</i>	67
1.4.3.2.3. <i>Türkiye Nüshası (Hakkari vd.)</i>	69
Değerlendirme	75

İKİNCİ BÖLÜM

METİN KRİTİĞİ	77
2.1. Orijin/Kaynak Sorunu	79
2.2. Apolojetik Bir Metin Olarak İçerik Hakkında Değerlendirme	85
2.3. Nûr-ı Muhammedî Teorisi	88
2.4. Sünnet (brit mila) Sorunu	91
2.5. Tebşirat Vurgusu	94
2.6. Tahrif Konusu	98
2.7. Vaad, İsmail ve Kurban	102
2.8. Barnabas’ın İsa’sı	103
2.9. İsa’nın Ölümü Sorunu	110
2.10. Anakronizm ve Coğrafi Hatalar	123
2.10.1. <i>Nasıra, Kefernahum ve Kudüs Hakkındaki Coğrafi Hatalar</i>	124
2.10.2. <i>Ortaçağdaki Mahkeme Düzeni</i>	125
2.10.3. <i>Para Birimleri</i>	126
2.10.4. <i>Şarap Fıçıları</i>	127

2.10.5. Şeker -----	127
2.10.6. Yahudilerin İsa'nın Ne Olduğu Konusunda Çatışmaları	129
2.10.7. Lent (Büyük Perhiz) -----	130
2.10.8. Şabat Yılı (Şmita - Yovel) / Jübile (jubileo) Yılı -----	132
2.10.9. Âdem'in Yediği Yasak Meyve-----	133
2.11. XIV. yüzyıl Hıristiyan Edebiyatından Aktarımlar: Dante -	134
2.12. Enoch / Hanok Kitabıyla Benzerlikleri -----	141
2.13. Manastır Yaşamına ya da Asketizme Yönelik İmalatlar -----	143
Değerlendirme-----	147

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DOĞUDAN VE BATIDAN TEPKİLER -----	149
3.1. Rahmetullah el-Hindî - Ahmed Midhat Efendi -----	151
3.2. Muhammed Reşid Rıza - Lev Nikolayeviç Tolstoy -----	153
3.3. Seyyid Ebu'l A'lâ Mevdûdî -----	159
3.4. Muhammad Ata'ur-Rahim - Ahmad Thomson -----	161
3.5. Muhammed Ebu Zehra -----	163
3.6. W.M. Watt - M.A. Yussef - Kaasem Khalel -----	164
3.7. Muammer Kaddafi -----	165
3.8. Şaban Kuzgun-----	167
3.9. General Abdurrahman Aygün - Elmalı - Osman Cilacı-----	168
3.10. Jacques Jomier -----	169
3.11. Luigi Cirillo ve Micheal Fremaux -----	170
3.12. Jan Slomp - David Sox -----	172
3.13. John Bowman -----	174
3.14. R. Blackhirst - Mikel de Epalza -----	176
Değerlendirme-----	178

SONUÇ -----	179
--------------------	-----

EKLER

BARNABAS'IN İŞLERİ (<i>The Acts of Barnabas</i>) -----	187
BARNABAS'IN MEKTUBU (<i>The Epistle of Barnabas</i>) -----	195

KAYNAKÇA -----	219
-----------------------	-----

İNDEKS -----	231
---------------------	-----

ÖN SÖZ

Barnabas İncili bütün cazibesi ve gizemiyle ilgi çekici bir konu olmakla birlikte asıl merakım edindiğim bir Türkçe metni okumamla başladı. Doğrusu öğrencilik yıllarımdan itibaren sürekli bir şekilde ilgi alanımız dâhilinde olan bir konuydu. Müslüman - Hıristiyan ilişkileri, reddiyeler, İncillerin oluşum süreci, Kitabı Mukaddes'e (Bible) ilişkin yapılan farklı eleştiriler, 325 İznik konsiliyle birlikte yasaklanan apokrif metinler, bu metinlerin bir şekilde ortadan kaldırılmış olması ve bunlara dair tartışmalar doğal olarak dinler tarihi bilim dalının gündeminde olan bizim de ilgilendiğimiz konulardı.

Öncelikle elime aldığım Türkçe çeviriyi inceleyip, okudukça sorularım artmaya devam etti ve sorulara cevap bulmaya çalışırken de bu eser ortaya çıktı. Sorularımın cevabını bulmak için metnin izini takip etmeye kalkışınca bunun o kadar kolay olmadığını, bazı yolların çıkmaz sokaklara açıldığını gözlemledim.

Barnabas İncili denilen metin hakkında yazılan yazılarda garip bir gizem olması en önemli sorunlardan bir tanesi. Bir anda kendinizi Umberto Eco'nun *Gülün Adı* romanında manastırdaki kulede yasak kitabı okuyan keşiş gibi hissediyorsunuz. Kitabın daha takdim yazısında Lonsdale ve Laura Ragg çiftinin 1907'de yayınladıkları İngilizce çevirinin esrarengiz bir şekilde piyasadan toplatıldığı sadece iki nüshasının kaldığı iddia edilmekte. Bunun üzerine bilgisayarın başına geçtiğimde söz konusu baskıya ait nüshaların Michigan Üniversitesinden Toronto Üniversitesi'ne kadar pek çok üniversitenin açık erişim kitapları arasında yer aldığını gördüm ve kitabın birkaç kütüphaneden söz konusu versiyonunu edindim. Dolayısıyla kitabın bugün itibarıyla ulaşılmaz olmaması ilgimi daha da artırdı. Kaldı ki Lonsdale Ragg, bu çeviriyi yaptıktan sonra İncille ilgili başka makaleler de kaleme alıyor. Fakat bu makalelerinde ya da başka

yerlerde bu toplatma işinden ya da tehditlerden söz etmiyordu. Kaldı ki, İncilin İngilizce baskısının Arapça çevirisi bir yıl sonra Muhammed Reşid Rıza tarafından Kahire’de yayınlanıyor. Demek ki Vatikan’ın rahip ve rahibelerinin satın almayı başaramadığı bir nüsha Reşid Rıza’ya kadar gitmiş. Tabi ki bu Hıristiyan dünyanın tarihsel süreç içerisinde bir takım kitapları yasaklattığı, Endülüs’ü işgal ettiklerinde kütüphanelerdeki binlerce kitabı yaktırdıkları, IV. yüzyıldaki apokrif kabul edilen pek çok İncil nüshasının yok edildiği, bunları okuyanlara cezalar verildiği gerçeğini görmezden geldiğimiz anlamına gelmemeli. Lakin meramımız, metin hakkında oluşturulan atmosferin metnin bizzatı kendisinden çok daha fazla etkiye sahip olduğunu ifade etmektir.

Diğer taraftan ülkemizde seksenli yıllardan itibaren ara ara gündeme getirilen bir Barnabas İncili sorunu var. Öyleki doku-nanın, görenin öldüğü bir kitaptan söz ediliyor ve istihbarat servislerinden siyasilere kadar çok sayıda isim kitapla ilgili komploteorilerinin ya kurbanı ya aktörü ya da figüranı oluyor-du? Doğal olarak da bu tartışma metne olan ilgimin fazlasıyla artmasına sebep olmuştur.

Çalışmam esnasında destekleri için değerli dostum Yrd. Doç. Dr. Hasan Atsız’a, değerli hocalarım Prof. Dr. Burhanettin Tatar ve Prof. Dr. Mahmut Aydın’a, çalışmaya katkı sağlayan Dr. Rabia Mert’e, eserin basımını üstlenen Eskiye-ni Yayınları’nın kadirşinas ve saygıdeğer editörü Hüseyin Nazlıy-dın ve basım aşamasında emeği geçen yayınevinin tüm çalışanlarına, ayrıca bütün çalışmalarım boyunca sürekli yanımda olan sevgili eşime teşekkürlerimi sunarım.

Samsun 2018